

Veerman: hoger onderwijs moet snel beter

Investeren en profi

De kwaliteit van het hoger onderwijs moet omhoog, vindt de commissie Veerman.

Het onlangs verschenen rapport is kritisch. Het onderwijsveld is positief.

“We kunnen het rapport goed gebruiken”.

leren

TEKST

jan nijman

FOTOGRAFIE

studio andré

ruigrok

De kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland moet veel hoger. Als het op de huidige voet doorgaat, redt Nederland het niet om tot de top vijf van meest concurrerende economieën te behoren. Dat schrijft de commissie onder leiding van oud LNV-minister Cees Veerman in het rapport 'Differentiëren in drievoud', dat 13 april verscheen. Veerman verrichtte een onderzoek in opdracht van het kabinet. Oud-onderwijsminister Plasterk wilde weten of het huidige hoger onderwijsbestel toekomstbestendig is.

Goede keuze

De commissie is vrij kritisch over het hoger onderwijs. Het niveau van universiteiten en hogescholen is te laag: er is te veel studie-uitval en het studierendement is niet hoog genoeg. Studenten worden niet voldoende uitgedaagd, docenten zijn niet goed genoeg en instellingen zijn te weinig internationaal georiënteerd. Samengevat vindt de commissie het hoger onderwijs niet toekomstbestendig, en komt met een tiental aanbevelingen (zie kader). De kwaliteit van onderwijs en onderzoek kan verbeteren door het huidige systeem flexibeler te maken: meer aandacht voor studieresultaten en diversiteit in opleidingen, in structuur en tussen instellingen. Bezuinigingen passen er niet bij. Zonder extra middelen kunnen de ambities niet gerealiseerd worden.

Herkennen de groene onderwijsinstellingen zich in de conclusies van het rapport?

"De aanbevelingen uit het rapport passen goed bij wat we aan het

'Het huidige bestel is niet toekomstbestendig. Te veel studie-uitval, docenten zijn niet goed genoeg en studenten worden niet voldoende uitgedaagd.' De commissie Veerman is kritisch over het hoger onderwijs. Op de foto: college op Van Hall Larenstein Velp

doen zijn", zegt Merijn Sprenger die als woordvoerder van CAH Dronten reageert. Hij denkt bijvoorbeeld aan de Associate Degree, waar ze al ervaring mee hebben, of de profilering als onderzoeksschool. Woordvoerders van INholland, Hogeschool HAS Den Bosch en Stoas Hogeschool zien geen kans op korte termijn te reageren.

Ab Groen, beleidsdirecteur onderwijs en onderzoek Wageningen UR, die ook namens Van Hall Larenstein spreekt, herkent veel in het rapport. "We zijn er wel een beetje trots op dat Wageningen past in het beeld dat Veerman schetst." Veerman wil het binaire systeem – de tweedeling universiteit en hogeschool – niet terzijde schuiven. Groen denkt hierbij aan de huidige samenwerking tussen VHL en Wageningen Universiteit.

Groen vindt dat je op basis van de bereikte competenties moet kijken welke opleiding het beste waar past. Wat is een academische leerweg? Wat is een professionele leerweg? En welke student past het beste in welke leerweg? Wil je studenten uitdagen en studie-uitval voorkomen dan moet je zorgen dat ze de goede keuze maken. "Voor jonge mensen is keuzes maken zo lastig, ik zie het ook bij mijn eigen kinderen, je moet hen daar bij helpen."

Bij selectie – een van de aanbevelingen in het rapport – denkt Groen eerder aan *matchen*, het houden van intakegesprekken, dan aan het afwijzen van potentiële studenten. "Selectie moet geen principe zijn van 'de deur dicht'. Het kan averechts werken. Dat zie je bij studenten die door de numerus fixus bij medicijnen teleurgesteld en met weinig motivatie beginnen aan de studie van hun tweede keuze. De kans op uitval is dan juist groot." Sprenger weet niet of selectie de manier is om de kwaliteit te verhogen. Hij denkt wel dat het een goede manier is om de grote toestroom bij sommige opleidingen in banen te leiden, zoals de hippische bedrijfsopleiding waarvoor erg veel belang-

De aanbevelingen in het kort

voor de overheid

1. Zorg dat instellingen de mogelijkheid hebben te selecteren aan de poort. Dit kan helpen het niveau omhoog te brengen en te werken aan een duidelijk profiel.
2. Stimuleer dat instellingen zich profileren en prestaties belonen. Het huidige bekostigingssysteem op basis van het aantal studenten moet geleidelijk plaatsmaken voor een missiegebonden financiering.
3. Maak het deel studentgebonden financiering bij universiteiten kleiner. Om de universiteiten de kans te geven hun academisch profiel op korte termijn aan te scherpen.
4. Investeer in onderzoek omdat dit onmisbaar is voor de Nederlandse concurrentiepositie.
5. Voer in de loop van 2010 de Associate Degree definitief in.
6. Kom met een nieuw arrangement voor een masteropleiding: verruim het aanbod, zorg voor een meer structurele inbedding in het onderwijsbestel.
7. Voer een eenduidige titulatuur in voor bachelor- en mastertitels. Het huidige verschil in titulatuur tussen hbo en universiteit kan verdwijnen.

voor de instellingen

8. Kies een profiel op grond van expertise van de instelling.
9. Geef onderwijs meer aandacht: speel in op leerstijlen van studenten, daag ze uit, maak het onderwijs flexibeler en organiseer het beter.
10. Investeer in de kwaliteit van de docent.

Zie www.groenonderwijs.nl (Archief > Nieuws > Groenonderwijs) voor nieuwsbericht, een samenvatting van het rapport en een link naar het volledige rapport 'Differentiëren in drievoud' van de commissie Toekomstbestendig hoger onderwijsstelsel.

stelling is. "Mogelijk moet je ze doorverwijzen naar een andere opleiding. Zorgen dat studenten een keuze maken die echt bij hun past."

Diversiteit

Instellingen moeten daarom diversiteit in opleidingsaanbod nastreven, vindt beleidsdirecteur Groen. Geef studenten die precies weten wat ze willen de kans een specifieke opleiding te volgen. Studenten voor wie het wat minder duidelijk is, biedt je een brede bacheloropleiding aan. De brede bacheloropleidingen Liberal Arts and Sciences zoals die nu door University Colleges wordt gegeven, zou breder ingevoerd moeten worden.

Wageningen heeft naast gespecialiseerde bacheloropleidingen een opleiding met een breed eerste jaar. Groen: "Studenten kunnen na het eerste jaar alsnog een keuze maken. Switchen is bij ons vrij eenvoudig."

Naast diversiteit in typen onderwijs en niveaus en diversiteit in structuur – hoger onderwijs en universiteit – pleit de commissie voor diversiteit tussen instellingen. Universiteiten en hogescholen lijken soms veel op elkaar. Geprikkeld door een bekostiging op basis van studentenaantallen, tonen ze imitatiegedrag van populaire opleidingen. Dat draagt niet bij aan de kwaliteit. Een instelling kan niet overal tegelijk goed in zijn. Door taakverdeling

en profilering is er meer kans dat een instelling ergens in uitblinkt. Groene onderwijsinstellingen hebben misschien – in vergelijking met andere instellingen – al een duidelijk profiel. Is dit genoeg?

"Ooit zijn we gestart als een boerenhogeschool, maar dat is niet voldoende. We zijn bezig met een transitie", reageert Sprenger van de CAH. "We willen meer betekenis geven aan onze omgeving. We zijn niet puur een doorgeefluik van kennis, maar willen samen met belanghebbenden uit onze omgeving werken aan onderzoek en het ontsluiten van kennis. De focus ligt op *economy of life*." Hij legt uit dat het gaat om evenwicht van productie in relatie tot het leven, mens, dier en samenleving. Ondernemerschap speelt daar een rol in.

Startpositie

Ook professionalisering van het personeel hangt nauw samen met een veranderend profiel. "Als je meer betekenis wilt geven aan onderzoek," zegt Sprenger, "dan moet je een professionaliseringslag maken." De kwaliteit van professionals is een thema in het rapport. Het docentenkorps van Nederlandse hogescholen is, internationaal gezien, laag gekwalificeerd. Slechts 4 procent van de docenten is gepromoveerd en 46 procent van de docenten heeft een masterdiploma. Professionaliteit hangt niet alleen af van de startpositie van medewerkers, reageert Groen. Belangrijk is of ze bekend zijn met de sector. Hoe gaan ze om met onderwijs en onderzoek? Ontwikkel ze zich op ict-gebied? "Daar moet je aan werken."

Er aan werken. Dat geldt voor veel aanbevelingen en aandachtspunten uit het rapport. Merijn Sprenger en Ab Groen zijn er positief over. "We kunnen het rapport goed gebruiken. We kunnen er elementen uitpakken."